

SỬ DỤNG, TRỌNG DỤNG CÁ NHÂN HOẠT ĐỘNG KH&CN

Luật Khoa học và Công nghệ (KH&CN) 2013 đã được Quốc hội thông qua tháng 6.2013 và có hiệu lực thi hành từ 1.1.2014. Để hướng dẫn thi hành Luật, Bộ KH&CN đã soạn thảo và trình Chính phủ 5 Nghị định. Đến nay, 4/5 Nghị định đã được ban hành, trong đó, gần đây nhất là Nghị định số 40/2014/NĐ-CP ngày 12.5.2014 (Nghị định 40) quy định việc sử dụng, trọng dụng cá nhân hoạt động KH&CN (chính thức có hiệu lực từ 1.7.2014). Nhân dịp này, phóng viên Tạp chí KH&CN Việt Nam đã có cuộc trao đổi với ông Trần Đắc Hiến - Vụ trưởng Vụ Tổ chức Cán bộ về một số vấn đề liên quan đến văn bản quan trọng này.

Thưa ông, trong số các Nghị định hướng dẫn thi hành Luật KH&CN 2013, Nghị định 40 về việc sử dụng, trọng dụng cá nhân hoạt động KH&CN vừa được Chính phủ ban hành và có hiệu lực từ 1.7.2014 được giới khoa học rất quan tâm. Theo ông, ý nghĩa then chốt của Nghị định này là gì?

Để hướng dẫn thi hành Luật KH&CN 2013, Bộ KH&CN đã xây dựng, trình Chính phủ ban hành: Nghị định số 08/2014/NĐ-CP ngày 27.1.2014 quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật KH&CN, Nghị định số 11/2014/NĐ-CP ngày 18.2.2014 về hoạt động thông tin KH&CN, Nghị định số 23/2014/NĐ-CP ngày 3.4.2014 về Điều lệ tổ chức và hoạt động của Quỹ Phát triển KH&CN Quốc gia và Nghị định số 40/2014/NĐ-CP ngày 12.5.2014 quy định việc sử dụng, trọng dụng cá nhân hoạt động KH&CN. Hiện nay, dự thảo Nghị định về đầu tư và cơ chế tài chính đối với hoạt động KH&CN đã được Bộ trình và Chính phủ đang xem xét ban hành. Có thể nói, vấn đề trọng dụng cá nhân hoạt động KH&CN đã được đề cập trong một số văn bản từ nhiệm kỳ Đại hội VI của Đảng, và trên thực tế, một số bộ, ngành, địa phương đã ban hành chính sách đãi ngộ riêng đối với đội ngũ cán bộ khoa học do bộ, ngành, địa phương mình quản lý. Song nhìn chung, các chính sách này còn lẻ tẻ, rời rạc, chưa tạo thành một hệ thống chính sách chung tổng thể của cả quốc gia. Vì vậy, sự ra đời của Nghị định 40 có ý nghĩa then chốt nhằm khắc phục tình trạng trên, đồng thời thể hiện sự quan tâm của Đảng, Nhà nước đối với đội ngũ cán bộ KH&CN. Có thể nói, Nghị định 40 được ban hành là một nỗ lực lớn của Bộ KH&CN cùng với sự tham gia đóng góp, đồng thuận của nhiều bộ, ngành, địa phương có liên quan và của đại diện giới khoa học hiện công tác tại các tổ chức KH&CN, nhất là trong các viện nghiên cứu lớn như Viện Hàn lâm Khoa học Xã hội Việt Nam, Viện Hàn lâm KH&CN Việt Nam.

Có ý kiến cho rằng, từ văn bản chính sách, pháp luật được ban hành đến việc triển khai trong thực tiễn đời sống thường có một khoảng cách. Theo ông, làm thế nào để khắc phục tình trạng này, đặc biệt đối với một vấn đề mới là sử dụng, trọng dụng cá nhân hoạt động KH&CN lần đầu tiên được ban hành?

Viên chức ngành KH&CN là một bộ phận của viên chức nhà nước, và như đã đề cập ở trên, từ trước tới nay, một số ngành đã có chính sách riêng đối với cán bộ khoa học do ngành mình quản lý. Nghị định 40 được xây dựng tiếp cận theo hướng đưa ra chính sách sử dụng, trọng dụng, ưu đãi dành cho cá nhân hoạt động KH&CN có thành tích KH&CN

đặc biệt xuất sắc, đặc biệt là 3 đối tượng: nhà khoa học đầu ngành, nhà khoa học được giao chủ trì nhiệm vụ KH&CN cấp quốc gia đặc biệt quan trọng, và nhà khoa học trẻ tài năng. Một số quy định cụ thể trong Nghị định 40 có thể áp dụng ngay, một số quy định cần được hướng dẫn tiếp. Hiện nay, chúng tôi đang nỗ lực xây dựng các Thông tư hướng dẫn nhằm sớm đưa Nghị định vào cuộc sống, đáp ứng mong mỏi của giới khoa học. Chính sách ưu đãi đối với cá nhân hoạt động KH&CN nói chung dựa trên những thành tích, kết quả hoạt động KH&CN mà các cá nhân đạt được với các tiêu chí cụ thể. Các ưu đãi đặc biệt là: được tuyển dụng đặc cách vào tổ chức KH&CN công lập mà không phải qua thi tuyển; bổ nhiệm vào chức danh nghiên cứu khoa học, chức danh công nghệ cao hơn; được thăng hạng chức danh nghề nghiệp cao hơn mà không phải qua thi, không phụ thuộc vào năm công tác; được hỗ trợ kinh phí sử dụng phòng thí nghiệm trọng điểm quốc gia khi thực hiện nhiệm vụ KH&CN có sử dụng ngân sách nhà nước; được hỗ trợ kinh phí để công bố quốc tế, đăng ký bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ đối với kết quả nghiên cứu...; được nâng lương trước thời hạn; được kéo dài thời gian công tác khi đủ tuổi nghỉ hưu từ 5 đến 10 năm, tùy thuộc từng đối tượng... Bên cạnh các chính sách ưu đãi, Nghị định còn quy định các chính sách đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ nhân lực KH&CN. Từ trước đến nay, kinh phí để đào tạo, bồi dưỡng chỉ được cấp qua Bộ Nội vụ với số lượng ít ỏi, không đáp ứng được nhu cầu đào tạo, bồi dưỡng, phát triển nguồn nhân lực KH&CN, đặc biệt là đào tạo chuyên gia trong các lĩnh vực KH&CN ưu tiên, trọng điểm, đào tạo nhóm nghiên cứu, đào tạo đội ngũ cán bộ KH&CN theo ê kíp... Vấn đề này đã được khắc phục tại Nghị định 40. Theo quy định tại Nghị định, hàng năm, Bộ KH&CN dành một tỷ lệ kinh phí thích hợp từ nguồn ngân sách sự nghiệp KH&CN được phân bổ để đào tạo nguồn nhân lực KH&CN phục vụ thực hiện các nhiệm vụ cấp

thiết của ngành KH&CN.

Nghị định 40 quy định chính sách ưu đãi đặc biệt với 3 đối tượng là: nhà khoa học đầu ngành, nhà khoa học được giao chủ trì nhiệm vụ KH&CN cấp quốc gia đặc biệt quan trọng và nhà khoa học trẻ tài năng. Tất nhiên, để được hưởng các chính sách đãi ngộ đặc biệt như quy định của Nghị định, các cá nhân này phải có năng lực vượt trội, được lựa chọn, công nhận bằng một quy trình, thủ tục chặt chẽ, và đi cùng với các chính sách đãi ngộ sẽ đòi hỏi nhà khoa học phải thực hiện các nghĩa vụ tương ứng để đóng góp thiết thực cho sự nghiệp phát triển KH&CN và phát triển kinh tế - xã hội của đất nước.

Nhìn chung, do đây là chính sách mới và lần đầu tiên được ban hành nên khó tránh khỏi có những vướng mắc trong tổ chức thực hiện do chưa có sự thống nhất trong nhận thức của các cấp quản lý, đặc biệt là về cơ chế tài chính để thực hiện chính sách sử dụng, trọng dụng cá nhân hoạt động KH&CN. Vụ Tổ chức Cán bộ sẽ tham mưu cho Bộ KH&CN tập trung tháo gỡ nhằm triển khai Nghị định đạt hiệu quả cao nhất.

Theo ông, các cơ quan quản lý nhà nước và tổ chức/cá nhân các nhà khoa học cần phải làm gì để Nghị định được triển khai thực hiện trong thực tiễn đạt hiệu quả cao nhất?

Nghị định 40 muốn nhanh chóng đi vào cuộc sống và phát huy tác dụng để thu hút, động viên đội ngũ nhân lực KH&CN Việt Nam phát huy năng lực sáng tạo, đóng góp thiết thực vào sự phát triển đất nước thì cần nhận được sự quan tâm, tích cực ủng hộ từ phía các cấp quản lý, các tổ chức và cá nhân các nhà khoa học. Bộ KH&CN rất mong nhận được sự phối hợp chặt chẽ của các bộ, ngành, địa phương, các tổ chức KH&CN để hướng dẫn và tổ chức thực hiện có hiệu quả các chính sách được đề cập trong Nghị định. Bên cạnh đó, vì đối tượng chịu tác động trực tiếp của văn bản này là các nhà khoa học, cho nên bản thân các nhà khoa học cần có thái độ tích cực, chủ động trong việc quan tâm nghiên cứu kỹ các nội dung của Nghị định, chia sẻ thông tin với các đồng nghiệp, đặc biệt là đối với các nhà khoa học trẻ Việt Nam trong và ngoài nước có tài năng tham gia cống hiến cho nền KH&CN nước nhà; khích lệ, động viên thế hệ trẻ theo đuổi ước mơ trở thành nhà khoa học. Đó chính là cách đóng góp triển khai thực hiện có hiệu quả Nghị định 40 cũng như các chính sách hiện hành về KH&CN.

Xin cảm ơn ông.

Thực hiện: NH